

ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Н.В. Коваленко, Ю.О. Легеза, О.В. Маковська

**АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВИЙ РЕЖИМ
АНТИТЕРОРИСТИЧНОЇ ОПЕРАЦІЇ
В УКРАЇНІ**

Монографія

Запоріжжя
2017

УДК 342.95:355.457(477)
А 31

Рекомендовано до друку Вченою радою
Запорізького національного університету
(Протокол № 13 від 20.06.2017 р.)

Рецензенти:

Діхтієвський П.В. – доктор юридичних наук, професор;

Миколенко О.І. – доктор юридичних наук, професор;

Лазур Я.В. – доктор юридичних наук, професор

Коваленко Н.В., Легеза Ю.О., Маковська О.В.

А 31 Адміністративно-правовий режим антитерористичної операції в Україні : монографія / Н.В. Коваленко, Ю.О. Легеза, О.В. Маковська. – Херсон : Видавничий дім «Гельветика», 2017. – 180 с.

ISBN 978-966-916-359-2

Монографію присвячено визначенню сутності адміністративного режиму антитерористичної операції на підставі комплексного аналізу наявних наукових та нормативних джерел. Проведено порівняльно-правову характеристику адміністративного режиму антитерористичної операції з іншими публічними спеціальними режимами за такими критеріями, як процедура введення спеціального режиму, строк введення, види правообмежувальних заходів, що застосовуються органами державної влади в умовах дії спеціального режиму. Проаналізовано міжнародний досвід введення спеціальних адміністративних режимів на окремих територіях. Визначено суб'єктів протидії тероризму в умовах адміністративного режиму антитерористичної операції. Розкрито зміст поняття та адміністративно-правовий статус тимчасово неконтрольованої території в зоні проведення антитерористичної операції. Сформульовано пропозиції щодо оптимізації правового регулювання адміністративного режиму антитерористичної операції.

Для науковців, викладачів, студентів та слухачів юридичних факультетів і закладів освіти, а також працівників правоохоронних органів.

УДК 342.95:355.457(477)

ISBN 978-966-916-359-2

© Коваленко Н.В., Легеза Ю.О., Маковська О.В., 2017
© Запорізький національний університет, 2017

ЗМІСТ

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ	4
ВСТУП.....	5
РОЗДІЛ 1. АДМІНІСТРАТИВНИЙ РЕЖИМ ЯК ПРАВОВИЙ РЕГУЛЯТОР СУСПІЛЬНИХ ВІДНОСИН.....	7
1.1. Поняття та класифікація адміністративних режимів у теорії адміністративного права	7
1.2. Міжнародний досвід введення спеціальних адміністративних режимів на окремих територіях.....	28
1.3. Адміністративний режим антитерористичної операції та суміжні категорії права	35
РОЗДІЛ 2. АНТИТЕРОРИСТИЧНА ОПЕРАЦІЯ ЯК ОБ'ЄКТ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ	46
2.1. Правові основи введення режиму антитерористичної операції.....	46
2.2. Суб'єкти протидії тероризму в умовах адміністративного режиму антитерористичної операції.....	56
2.3. Обмеження прав і свобод під час проведення антитерористичної операції.....	85
РОЗДІЛ 3. ОСОБЛИВОСТІ АДМІНІСТРАТИВНОГО РЕЖИМУ ДОВГОТРИВАЛОЇ АНТИТЕРОРИСТИЧНОЇ ОПЕРАЦІЇ (ДОСВІД УКРАЇНИ 2014–2016 РР.)	93
3.1. Поняття та адміністративно-правовий статус тимчасово неконтрольованої території в зоні проведення антитерористичної операції	93
3.2. Особливості фінансової та митної політики в регіоні проведення антитерористичної операції	115
3.3. Особливості юридичної відповідальності за порушення військового обов'язку та здійснення правосуддя у зв'язку з адміністративним режимом АТО	128
ВИСНОВКИ	149
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:	153
ДОДАТКИ	175

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ

АТО	– антитерористична операція
АТЦ СБУ	– Антитерористичний центр при Службі безпеки України
ДПСУ	– Державна прикордонна служба України
ДФС України	– Державна фіскальна служба України
КАС України	– Кодекс адміністративного судочинства України
КПВВ	– контрольний пункт в'їзду-виїзду
КПК України	– Кримінальний процесуальний кодекс України
КУпАП	– Кодекс України про адміністративні правопорушення
РНБО	– Рада національної безпеки і оборони України
АТО	– антитерористична операція
АТЦ СБУ	– Антитерористичний центр при Службі безпеки України
ДПСУ	– Державна прикордонна служба України
ДФС України	– Державна фіскальна служба України
КАС України	– Кодекс адміністративного судочинства України
КПВВ	– контрольний пункт в'їзду-виїзду
КПК України	– Кримінальний процесуальний кодекс України
КУпАП	– Кодекс України про адміністративні правопорушення
РНБО	– Рада національної безпеки і оборони України
АТО	– антитерористична операція
АТЦ СБУ	– Антитерористичний центр при Службі безпеки України
ДПСУ	– Державна прикордонна служба України

ВСТУП

Внаслідок неприхованої агресії Російської Федерації в березні 2014 року була анексована Автономна Республіка Крим та розв'язано збройний конфлікт у Донецькій та Луганській областях. Специфіка терористичної діяльності на Сході України утворює новий різновид збройного конфлікту – терористичний збройний конфлікт. Подолати терористичну загрозу і зберегти територіальну цілісність України можна в рамках адміністративного режиму антитерористичної операції.

Причини конфлікту на Сході України лежать у площині світової геополітики. Сьогодні відомі геополітичні, історичні передумови виникнення конфліктів в Азербайджанській Республіці, Грузії і Республіці Молдова, що відбулися за активної участі Російської Федерації та перейшли у стан так званих «заморожених» конфліктів. Однак Україна як незалежна держава зобов'язана вжити всіх можливих правових та військових заходів з метою захисту суверенітету і незалежності, прав і свобод громадян.

Найефективнішою формою для реалізації заходів із протидії збройній агресії на Сході України є адміністративний режим антитерористичної операції. Він реалізується шляхом встановлення особливого комплексного регулювання певних суспільних відносин, які вимагають негайної координації економічних процесів, захисту прав і свобод людини в Україні. Адміністративний режим у цьому разі виступає особливим комплексним регулятором суспільних відносин.

Перед наукою адміністративного права постало завдання досліджувати конвергенцію та взаємозалежність юридичних інститутів і одночасно давати висновки щодо необхідних змін у практиці. Окремі аспекти визначення особливостей правового регулювання спеціальних адміністративних режимів з метою забезпечення національної безпеки досліджено в працях таких учених, як: О. В. Алексейченко, Н. О. Армаш, Ю. В. Баулін, В. М. Бевзенко, К. І. Беляков, В. І. Борисов, М. Ю. Віхляев, О. О. Гапон, В. М. Гарашук, В. П. Ємельянов, Н. В. Коваленко, Т. О. Коломоець, В. К. Колпаков, А. Т. Комзюк, О. Л. Копиленко, Є. О. Легеза, В. А. Ліпкан, Д. М. Лук'янець, П. С. Лютіков, В. В. Майоров, Т. А. Мартиросян, Н. П. Матюхіна, Р. С. Мельник, О. І. Миколенко,

Т. П. Мінка, В. Я. Настюк, О. С. Проневич, М. В. Рибачук, Р. М. Слепцов, О. В. Соколовський, В. П. Тихий, Ю. В. Тихомиров, С. А. Трофімов, В. М. Цуканов та ін. Однак питання особливостей реалізації адміністративного режиму антитерористичної операції в наукових дослідженнях окремо не аналізувалися. Вказані обставини й зумовили обрання зазначеної теми.

Роботу виконано в рамках Пріоритетних напрямів розвитку правової науки на 2011–2015 роки, затверджених постановою загальних зборів Національної академії правових наук від 24 вересня 2010 року № 14-10. Дисертація безпосередньо пов'язана з реалізацією Комплексної державної програми щодо підтримки, соціальної адаптації та реінтеграції громадян України, які переселилися з тимчасово окупованої території України та районів проведення антитерористичної операції в інші регіони України, на період до 2017 року та Національної стратегії у сфері прав людини на період до 2020 року.

Мета монографії полягає у тому, щоб на підставі комплексного аналізу наявних наукових та нормативних джерел визначити сутність адміністративного режиму антитерористичної операції, проблеми його нормативного визначення та практичної реалізації, сформулювати пропозиції щодо вдосконалення чинного законодавства в цій сфері і практики його застосування.

Разом з тим, автор усвідомлює, що монографія не позбавлена певних дискусійних положень щодо адміністративно-правового режиму антитерористичної операції в Україні. Проте автор сподівається, що отримані наукові здобутки сприятимуть розвитку адміністративно-правового режиму антитерористичної операції в Україні, що в свою чергу призведе до якісної оптимізації правового регулювання адміністративного режиму антитерористичної операції.